

*Олександр Клочок, студент 2 курсу
ДВНЗ «Ужгородський національний університет», м. Ужгород
Науковий керівник: Мінкович В.Т., ст. викладач*

РОЛЬ ТА МІСЦЕ КРИПТОВАЛЮТ В ПРОЦЕСІ ЦИФРОВІЗАЦІЇ ЕКОНОМІКИ

На сучасному етапі розвитку людства, особливо в контексті розвитку фінансової системи в умовах глобальних трансформаційних процесів, важлива роль відводиться процесу цифровізації економіки. Цей процес зумовлений не тільки розвитком ІТ-сектору та технологій, які даний сектор пропонує, а й нагальними потребами суспільства, яке все більше й більше оцифровується. Тому цифровізація економіки є, в свою чергу, складовою глобального сучасного процесу цифровізації суспільства.

На нашу думку, важливу роль у цифровізації економіки відіграють криптовалюти, оскільки вони здатні вирішувати проблеми, з якими сучасна фінансова система, яка базується на фіатній формі грошей, не завжди може справитися. Криптовалюта – це цифрова або віртуальна валюта, яка захищена за допомогою криптографії, що робить майже неможливою її підробку або подвійну витрату. Більшість криптовалют представляє собою децентралізовану мережу, яка ґрунтується на технології блокчейн – розподіленому реєстрі даних, функціонування якого забезпечується розрізненою мережею комп'ютерів [3]. Серед криптовалют найбільш відомою є біткоїн – перша в історії криптовалюта, яка з'явилася ще у 2009 році. Особливістю біткоїна є те, що обсяг його максимальної пропозиції, на відміну від будь-якої фіатної валюти, – обмежений і становить 21 млн. монет [5]. Через таку особливість, а також спосіб генерування, який називається «майнінгом» його навіть називають «цифровим золотом», порівнюючи з благородним металом.

Інтеграція криптовалют у фінансову систему і використання їх як засобу платежу має певні переваги та недоліки. Серед переваг криптовалют можна виокремити наступні [1; 2]: контрольованість та обмеженість пропозиції; децентралізованість, завдяки ґрунтуванню на технології блокчейн, тобто відсутність єдиного контролера, такого як уряд певної країни або центральний банк, а також посередників при проведенні будь-яких операцій, таких як банки, до прикладу; анонімність та конфіденційність користувачів, а також відсутність збору персональних даних користувачів при проведенні операцій; прозорість та публічний характер системи, яка забезпечує можливість всім користувачам бачити здійснені транзакції в режимі реального часу, оскільки всі вони фіксуються на блокчейні; безпечність системи і відсутність ризику втручання у операції третіми особами.

Проте, окремі переваги криптовалют в той самий час можуть вважатися і їх недоліками. Наприклад, децентралізаційний характер і анонімність, яку забезпечують криптовалюти, можуть бути використані країнами-спонсорами тероризму для обходу санкцій, а також фізичними особами для проведення нелегальних фінансових операцій. Реальним прикладом може бути Іран, який вже реалізував імпорту товарів у криптовалюті на суму 10 млн. доларів і, вірогідніше всього, продовжить використовувати цю можливість у майбутньому [7]. Крім цього, контролюючим органам буде набагато важче визначити походження коштів громадян

і в разі їх незаконності накласти певні обмеження, проте цей факт має певні нюанси. Окрім зазначених вище, недоліками криптовалют також можна визначити: відсутність будь-якого підкріплення фізичними товарами і ґрунтування їх цінності тільки на довірі користувачів, а також незворотність транзакцій, тобто у випадку відправки коштів на хибну адресу, їх вже неможливо буде повернути.

Завдяки вище зазначеним властивостям криптовалютам вже вдалося набути певної популярності не тільки серед окремих споживачів, але й урядів деяких країн, завдяки чому вже почалися процеси їх інтеграції у сучасну фінансову систему. До прикладу, біткоїн вже є легальним платіжним засобом у Сальвадорі та Центральноафриканській Республіці [9; 11]. Крім цього, уряди багатьох країн, в тому числі і України, вже працюють над розробкою та впровадженням так званої CBDC (Central Bank Digital Currency) – цифрової валюти центрального банку. На відміну від Bitcoin чи інших недержавних криптовалют, курс CBDC буде стабільним та прив'язуватиметься до основної валюти країни, тож заробити на його «стрибках» не вийде. Натомість запровадження CBDC суттєво спростить доступ населення світу до фінансових послуг, здешевить грошові перекази та розрахунки і потенційно «вб'є» готівку [6]. Також платіжний гігант Mastercard вже працює над розробкою сервісів, які будуть підтримувати оплату у криптовалюті. В даному проєкті платіжна мережа Mastercard буде виконувати роль посередника між крипто-сервісами та банками, а також стежити за безпекою та дотриманням нормативних вимог [10]. Інший відомий платіжний гігант Visa також працює над наданням послуг у сфері криптоплатежів. Visa планує запуснути платформу для тестування цифрових валют центральними банками і вже співпрацює у цьому питанні із 30 центробанками по всьому світу [4].

Якщо ж розглядати інтеграцію криптовалют у якості засобу платежу саме на території України, то найбільш важливими можна визначити наступні події: розробка Національним банком України цифрової гривні та дослідження можливостей її використання, при цьому слід зазначити, що пілотний запуск е-гривні відбувся ще у 2018 році, а також запровадження автозаправками мережі WOG, магазинами Varus, Foxtrot і CompX можливості оплати криптовалютою послуг та покупок за допомогою сервісів SettlePay та BinancePay [8; 12].

Таким чином, трансформаційні процеси, які відбуваються у фінансовому секторі останнім часом, вказують на те, що криптовалюти поступово набирають вагу у якості платіжного засобу і привертають до себе увагу все більшої кількості споживачів. Через свої властивості, в майбутньому криптовалюти можуть стати серйозним конкурентом традиційній фінансовій системі, яка ґрунтується на фіатній формі грошей, проте говорити про повну заміну і витіснення криптовалютами фіату на даному етапі їх розвитку не є доречним. На даний момент криптовалюти перебувають тільки на початку свого становлення як нової інноваційної системи, хоча інтеграційні процеси цієї технології у наявну фінансову систему вже розпочалися. При цьому все свідчить про те, що в майбутньому продовжиться ще більше поглиблення інтеграції криптовалют у фінансову систему та розширення сфер і способів їх застосування, проте припускаємо, що це буде відбуватися на основі та з застосуванням вже наявних людству інструментів.

Список використаних джерел:

1. CryptoDiffer N. Що таке криптовалюта? [Електронний ресурс] / Nick CryptoDiffer // цеКрипто. – 2022. – Режим доступу до ресурсу: <https://tsecrypto.com/article/shho-take-kryptovalyuta/>.
2. CryptoDiffer N. Як працює Біткоїн? [Електронний ресурс] / Nick CryptoDiffer // цеКрипто. – 2022. – Режим доступу до ресурсу: <https://tsecrypto.com/article/yak-praczuuye-bitkoyin/>.
3. Jake F. Cryptocurrency Explained With Pros and Cons for Investment [Електронний ресурс] / Frankenfield Jake. – 2022. – Режим доступу до ресурсу: <https://www.investopedia.com/terms/c/cryptocurrency.asp>.

4. Visa запустить платформу для тестування цифрових валют [Електронний ресурс] // Економічна правда. – 2022. – Режим доступу до ресурсу: <https://www.epravda.com.ua/news/2022/01/14/681437/>.
5. Біткоїн (BTC) [Електронний ресурс] // CoinMarketCap – Режим доступу до ресурсу: <https://coinmarketcap.com/uk/currencies/bitcoin/>. (дата звернення: 20.11.2022)
6. Вінокуров Я. Е-гривня на підході. Як світ переходить на криптовалюту та що зробила для цього Україна [Електронний ресурс] / Ярослав Вінокуров // Економічна правда. – 2021. – Режим доступу до ресурсу: <https://www.epravda.com.ua/publications/2021/09/13/677727/>.
7. Іран реалізував імпорт товарів на \$10 мільйонів у криптовалютах [Електронний ресурс] // Мінфін. – 2022. – Режим доступу до ресурсу: <https://minfin.com.ua/ua/2022/08/10/90277222/>.
8. Нацбанк опрацьовує 3 можливі варіанти використання е-гривні [Електронний ресурс] // Економічна правда. – 2021. – Режим доступу до ресурсу: <https://www.epravda.com.ua/news/2021/07/9/675804/>.
9. Павлиш О. ЦАР другою у світі зробила bitcoin офіційним платіжним засобом [Електронний ресурс] / Олексій Павлиш // Економічна правда. – 2022. – Режим доступу до ресурсу: <https://www.epravda.com.ua/news/2022/04/28/686364/>.
10. Павловський І. Mastercard спростить банкам операції з криптовалютами [Електронний ресурс] / Іван Павловський // Incrypted. – 2022. – Режим доступу до ресурсу: <https://incrypted.com/ua/mastercard-simplify-transactions-with-crypto-for-banks/>.
11. Сальвадор першим у світі зробив bitcoin офіційним платіжним засобом [Електронний ресурс] // Економічна правда. – 2021. – Режим доступу до ресурсу: <https://www.epravda.com.ua/news/2021/09/7/677554/>.
12. Юрченко Д. У WOG, VARUS, Фокстрот і CompX тепер можна оплатити криптою з сервісом SettlePay [Електронний ресурс] / Дмитро Юрченко // Incrypted. – 2022. – Режим доступу до ресурсу: <https://incrypted.com/ua/settlepay-partnered-4-megabrand-in-ukraine/>.